

110246

VONDE MINNER: Blanche Major ved jernbanesporet i Auschwitz, hvor hun var fange fra mai 1944 til mars 1945. Hun er en av jødene som kom til Norge etter krigen og nå får krigspensjon. Foto: SVEIN E. FURULUND

Krigspensjon på overtid for jøder

Stortingsflertallet griper inn: En gruppe overlevende jøder som kom til Norge i 1947, får nå likevel sin krigsskadepensjon.

HALVOR HEGTUN

- Fantastisk. Jeg kan nesten ikke tro at det er sant, sier ungarsk-født Blanche Major i sin første kommentar til nyheten fra Stortinget i går:

Jødene som i 1947 kom til Norge fra leirene for «displaced persons» i Tyskland og andre land, og som ikke har fått krigsskadepensjon med den begrunnelse at de ikke var norske statsborgere under krigen, skal nå likevel få 3000 kroner i månedlig

godtgjørelse. Etterlatte enker og enkemenn får 1650 kroner.

Blanche Major var fange i Auschwitz fra mai 1944 til mars 1945 og mistet 33 av sine nærmeste i utryddelsesleiren. På begynnelsen av 1980-tallet søkte hun om krigsskadepensjon, fordi overlege Rolf Gabrielsen ved Oslo helseråd hadde påvist at hun på slutten av 1970-tallet hadde fått «kraftige senvirkninger» av fangenskapet. Etter 30 års norsk statsborgerskap kom hun likevel ingen vei: «Hun hadde ingen tilknytning til Norge under krigen og hadde heller ikke tidligere bodd her i landet», skrev Sosialdepartementet i et vedtak som var «endelig og kan ikke påankes».

Teknisk sett er det ingen

alminnelig krigsskadepensjon som nå skal utbetales. I Stortingets sosialkomité, som avga sin innstilling sent i går kveld, fikk Høyre støtte fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Fremskrittspartiet for et forslag som styrer utenom de formelle og praktiske problemene med å endre Lov om krigsskadepensjon fra 1946 og den tilhørende tilleggsloven fra 1968. Jødene skal rett og slett få utbetalt månedlige kompensasjonsbeløp som tilsvarer satsene for krigsskadepensjoner.

Stortinget fatter endelig vedtak 17. juni, selv om Arbeiderpartiet og SV i går gikk inn for at saken sendes tilbake til Regjeringen for videre utredning.

Den uavhengige representanten Roy N. Wetter-

stad, som først tok saken opp i Stortinget etter nyhetsoppslag i Aftenposten, synes det er veldig gledelig at stortingsflertallet «viser vilje til å skjære igjennom».

- Jeg har hatt en god følelse av at det ville gå den riktige veien, sier Wetterstad.

Solberg negativ

Sosialminister Hill-Marta Solberg sa i Stortingets spørretime i februar at en endring av krigsskadepensjonene vel 50 år etter krigen «ville medføre betydelige problemer og være vanskelig å praktisere».

Etterpå engasjerte Landslaget for offentlige pensjonister (LOP) engasjert seg i saken. I et brev til sosialminister Solberg i

mars forlangte LOP «at det ærede departement lar all prestisje fare i denne saken og tilstår denne gruppen krigspensjon før det blir for sent».

Få gjenlevende

Det dreier seg ikke mange om mange mennesker. Av de snaut 700 som fikk komme til Norge, og som skulle «fylle hullet» etter de norske jødene som var blitt deportert og myrdet, valgte de fleste å reise videre fra landet etter kort tid. I dag er det mellom 30 og 40 igjen av gruppen som kom med skipet «Svalbard» til Halden en maldag i 1947.

Ap 7/6-26